

I: Množiny, relace, zobrazení

Axiom výběru: Ke \forall zobrazení f množiny X na množinu Y \exists zobrazení $g : Y \rightarrow X$ tž. $fg = \text{id}_Y$.

Zornovo Lemma: (X, \leq) částečně uspořádaná množina tž. $\forall \leq$ -lineárně uspořádanou podmnožinu v ní má horní mez. Pak $\forall x \in X \exists y \in X$ maximální tž. $x \leq y$.

- je ekvivalentní s axiomem výběru i Principem Maximality.

Princip Maximality: $\mathcal{A} \subseteq \text{Pot.}(X)$ tž. \forall řetěz $C \subseteq \mathcal{A} \exists A \in \mathcal{A}$ tž. $\cup C \subseteq A$. Pak \forall množinu $A \in \mathcal{A} \exists B$ maximální (vzhledem k inklusi) v \mathcal{A} tž. $A \subseteq B$.

- **Řetěz** je množina C podmnožin množiny X , pokud $\forall A, B \in C$ je buď $A \subseteq B$ nebo $B \subseteq A$.
- je ekvivalentní s axiomem výběru i Zornovým lemmatem.

Homomorfismy v relacích: R, S jsou M -ární relace na množinách X, Y . Zobrazení $f : X \rightarrow Y$ nazýváme **homomorfismem** vzhledem k R, S (a často píšeme $f : (X, R) \rightarrow (Y, S)$) pokud: $\forall \xi \in R, f\xi \in S$.

- Izomorfismus: $f : X \rightarrow Y$ je izomorfismus je-li vzájemně jednoznačné (bijekce) a $\forall \xi : M \rightarrow X : f\xi \in S \Leftrightarrow \xi \in R$
- 1. Identicke zobrazení $\text{id}_X : (X, R) \rightarrow (X, R)$ je isomorfismus. **DK:** z def
- 2. Jsou-li $f : (X, R) \rightarrow (Y, R')$ a $g : (Y, R') \rightarrow (Z, R'')$ homomorfismy je složene zobrazení $gf : (X, R) \rightarrow (Z, R'')$ homomorfismus. **DK:** Je-li $\xi \in R$ je $f\xi \in R'$ a tedy $(gf)\xi = g(f\xi) \in R''$.
- (to samé pro relační systémy) Třidu všech objektů a homomorfismů mezi nimi značíme $\text{Rel}(\Delta)$.

Finitární typ: Typem rozumíme soubor $\Delta = (\Delta_i)_{i \in T}$. Je **konečný**, jsou-li T a všechny Δ_i konečné množiny, a je **finitární**, jsou-li Δ_i konečné (o T nepředpokládáme nic).

Součiny relačních systémů (obj., struktur): Buď $(X_i, R_i), i \in J$, soubor objektů z $\text{Rel}((\Delta_i)_{i \in T})$. Na kartézském součinu $X = \prod_{i \in J} X_i$ (s projekcemi $p_i : \prod_{i \in J} X_i \rightarrow X_i$) def. relační systém R typu $(\Delta_i)_{i \in T}$ předpisem $(\xi : \Delta_i \rightarrow X) \in R_i \Leftrightarrow \forall i \in J, p_i \xi \in R_{i_t}$. Získaný objekt (X, R) nazýváme součinem (produktem) souboru $(X_i, R_i), i \in J$ a označujeme $\prod_{i \in J} (X_i, R_i)$. (str. 23)

- Je uzavřený na podalgebry a homomorfismy.
- (1) Všechny projekce jsou homomorfismy. (2) R je největší relační systém tž. všechny projekce jsou (ještě) homomorfismy.
- „O koštetu homomorfismu“: Buď $(X_i, R_i), i \in J$, soubor relačních objektů typu $\Delta = (\Delta_i)_{i \in T}$. Buď $f_i : (Y, S) \rightarrow (X_i, R_i), i \in J$, soubor homomorfismů. Potom $\exists!$ homomorfismus $f : (Y, S) \rightarrow \prod_{i \in J} (X_i, R_i)$ tž. $\forall i \in J$ je $p_i f = f_i$. **DK:** Podle 3.6.1 $\exists!$ takové zobrazení f . Jde tedy jen o to dokázat, že f je homomorfismus. Buď $\xi \in S$. Potom, jelikož všechna f_i jsou homomorfismy, musí $\forall i \in J$ být $f_i \xi \in R_i$, t.j. $p_i(f\xi) \in R_i$. Tedy je $f\xi \in R$.
- (3.6.1) \forall soustavu zobrazení $f_i : Y \rightarrow X_i, i \in J, \exists!$ jedno zobrazení $f : Y \rightarrow \prod_{i \in J} X_i$ takové, že $\forall i p_i \cdot f = f_i$

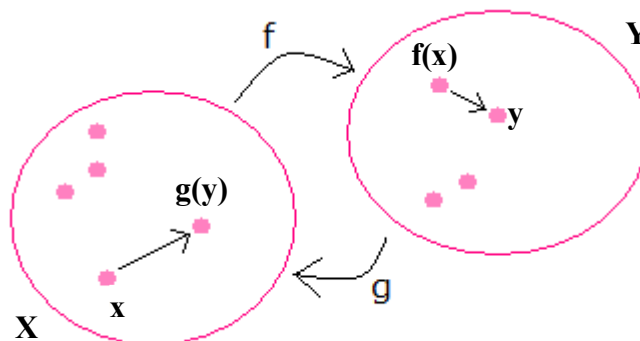
II: Uspořádání

(Částečné) **uspořádání:** (reflexivita) $\forall x : xRx$, (transitivita) $xRy \ \& \ yRz \Rightarrow xRz$, (antisim) $xRy \ \& \ yRx \Rightarrow x=y$

Lineární uspořádání (řetěz): (lin) $\forall x, y$ je buď xRy nebo yRx

Antitonní zobrazení: když platí $x \leq y \Rightarrow f(x) \geq f(y)$ **Isotonní zobrazení:** když platí $x \leq y \Rightarrow f(x) \leq f(y)$

Galoisova adjunkce (konexe): Isotonní zobrazení $f : X \rightarrow Y, g : Y \rightarrow X$ jsou adjungována, (f je levý adjunkt zobrazení g, g je pravý adjunkt zobrazení f) jestliže platí: $\forall x \in X, y \in Y : f(x) \leq y \Leftrightarrow x \leq g(y)$.

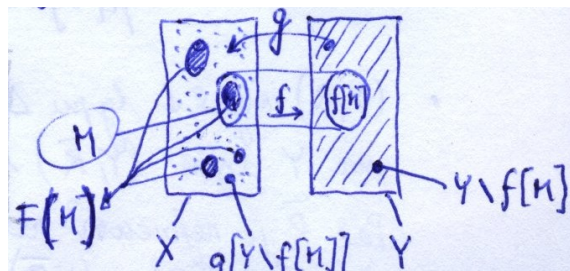
- Levý(pravý) adjunkt (pokud existuje) je určen jednoznačně. **DK:** Je-li $f_i(x) \leq y \Leftrightarrow x \leq g(y), i=1,2$ je $f_1(x) \leq y, f_2(x) \leq y$
- Isotonní zobrazení $f : X \rightarrow Y$ a $g : Y \rightarrow X$ jsou adjungována (f nalevo, g napravo) právě když platí $f(g(y)) \leq y$ a $x \geq g(f(x))$ (symbolicky $fg \leq \text{id}$ a $gf \geq \text{id}$)
- Důsledek Jsou-li isotonní zobrazení f, g adjungována, platí $fgf = f$ a $gfg = g$
- Levé Galoisovy adjunkty zachovávají suprema, a pravé zachovávají infima. **DK:** provedeme pro suprema.

Nechť $s = \sup M$ existuje. Potom je (podle (2.5) $f \text{ isot.} \Rightarrow \sup f[M] \leq f(\sup M)$) především $f(s)$ horní mezí množiny $f[M]$. Je-li x horní mez množiny $f[M]$ máme, $\forall m \in M, f(m) \leq x$ a tedy $m \leq g(x)$. Je tedy $g(x)$ horní mez množiny M , odtud $s \leq g(x)$ a konečně $f(s) \leq x$.

- Jsou-li X, Y úplné svazy, je isotonní zobrazení $f: X \rightarrow Y$ levý (resp. pravý) adjunkt právě když zachovává všechna suprema (resp. infima). **DK:** Nechť f zachovává suprema. Definujme zobrazení $g: Y \rightarrow X$ předpisem $g(y) = \sup \{x \mid f(x) \leq y\}$. Triviálně $f(x) \leq y$ implikuje $x \leq g(y)$. Ale též naopak, je-li $x \leq g(y) = \sup \{z \mid f(z) \leq y\}$, dostáváme $f(x) \leq \sup \{f(z) \mid f(z) \leq y\} \leq y$.

Pevný bod: $f: X \rightarrow X$, f má pevný bod $y \Leftrightarrow \exists y \in X: f(y) = y$.

- Bourbakiho věta:** Nechť $v(X, \leq) \exists$ nejmenší prvek a nechť tam má každý řetězec $x_1 \leq \dots \leq x_n \leq \dots$ supremum. Nechť $f: X \rightarrow X$ zach. tato suprema. Pak f má pevný bod a mezi pevnými body \exists nejmenší.
- Tarského-Knasterova věta (o pevném bodě):** Každé isotonní zobrazení úplného svazu do sebe má pevný bod. **DK:** L úplný svaz, $f: L \rightarrow L$ isotonní, $M = \{x \mid x \leq f(x)\}$ a $s = \sup M$. Pro $x \in M$ je $x \leq s \Rightarrow x \leq f(x) \leq f(s) \Rightarrow f(s)$ je horní mez množiny M a máme $s \leq f(s)$, a z isotonie $f(s) \leq f(f(s)) \Rightarrow f(s) \in M \Rightarrow f(s) \leq s \Rightarrow f(s) = s$.
- Cantor-Bernsteinova věta (aplikace):** $f: X \rightarrow Y, g: Y \rightarrow X$ prostá zobrazení, pak \exists vzájem. jednoznačné zobrazení (bijekce) $h: X \rightarrow Y$ a lze ho najít tž. \forall bod je $h(x)$ def. buď ve shodě s f nebo inverzně s g . **DK:** $F: \text{Pot}(X) \rightarrow \text{Pot}(X)$ def. $F(M) = X \setminus g[Y \setminus f[M]]$ a vezmeme A některý jeho pevný bod (množinu). Podle TK věty existuje ($\text{Pot}(X)$ je úplný svaz). Tedy $A = F[A]$ máme tedy $A = X \setminus g[Y \setminus f[A]]$, to jest $X \setminus A = g[Y \setminus f[A]]$. (*)

Polozme $h(x) = f(x)$ pro $x \in A$ a $g^{-1}(x)$ pro $x \notin A$ (podle (*) má takové $g^{-1}(x)$ pro $x \notin A$ smysl, samozřejmě jednoznačný). Jelikož g je prosté, máme podle (*), $g^{-1}[X \setminus A] = g^{-1}[Y \setminus f[A]] = Y \setminus f[A]$ takže pro $x \in A$ a $y \in X \setminus A$ je $h(x) \neq h(y)$; pro $x \neq y$ a $x, y \in A$ nebo $x, y \notin A$ je $h(x) \neq h(y)$ triviálně. Tedy je h prosté. Pro $y \in Y$ je buď $y \in f[A]$ a pak je h -obrazem prvku $z \in A$, nebo je $y \in Y \setminus f[A]$ a potom je $y = h(g(y))$. Zobrazení h je tedy na.

Relace hluboko pod: x je hluboko pod y v (X, \leq) a píšeme $x \ll y$ jestliže \forall usměrněnou ($\forall x, y$ obs. jejich horní mez) $D \subseteq X$ platí: $y \leq \sup D \Rightarrow \exists d \in D, x \leq d$

III: Svazy jako algebry

Svaz: Je-li uspořádaná množina zároveň dolní a horní polosvaz, řekneme, že je to svaz. Řekneme, že uspořádaná množina (X, \leq) je **dolní** (resp. **horní**) **polosvaz** jestliže pro libovolné $x, y \in X$ existuje $\inf\{x, y\}$ (resp. $\sup\{x, y\}$)

- Úplný svaz** je uspořádaná množina v níž každá podmnožina má supremum a infimum

Svaz pomocí operace \wedge (svaz jako algebra): Je-li X svaz, máme kromě operace \vee další operaci \wedge splňující rovnice (**\wedge -eq**): $a \wedge (b \vee c) = (a \wedge b) \vee c$, $a \wedge b = b \wedge a$, $a \wedge a = a$ (to same platí pro \vee). A operace $\wedge \vee$ jsou svázány rovnicemi $a \wedge (a \vee b) = a$, $a \vee (a \wedge b) = a$.

- Necht je na množ. X dána bin. operace \wedge splňující rovnice (**\wedge -eq**). Potom existuje právě jedno uspořádání v němž je $a \wedge b = \inf\{a, b\}$. Takto uspořádaná množina X je polosvaz s $1 \Leftrightarrow$ v něm existuje prvek 1 splňující rovnici $1 \wedge a = a$. **DK:** Takové uspořádání je nejvyš jedno, protože musí být $x \leq y \Leftrightarrow x = \inf\{x, y\}$. Definujme tedy $x \leq y \equiv x \wedge y = x$. Tato relace je uspořádání: $x \leq x$ protože $x \wedge x = x$; je-li $x \leq y \leq z$ máme $x \wedge y = x$ a $y \wedge z = y$ a tedy $x \wedge z = (x \wedge y) \wedge z = x \wedge (y \wedge z) = x \wedge y = x$ a tedy $x \leq z$; konečně je-li $x \leq y \leq x$ je $x = x \wedge y = y \wedge x = y$. V tomto uspořádání je $x \wedge y = \inf\{x, y\}$: především je to dolní mez množiny $\{x, y\}$, protože $(x \wedge y) \wedge x = (x \wedge x) \wedge y = x \wedge y$ a ještě bezprostředněji $(x \wedge y) \wedge y = x \wedge y$; je z dolních mezí největší, protože je-li $z \wedge x = z \wedge y$ máme $z \wedge (x \wedge y) = (z \wedge x) \wedge y = z \wedge y = z$ a tedy $z \leq x \wedge y$. Je-li $1 \wedge a = a$ je v naší definici $a \leq 1$.
- Modulární svaz** je, platí-li v něm: $a \leq c \Rightarrow a \vee (b \wedge c) = (a \vee b) \wedge c$
- Svaz L je modulární právě když neobsahuje podsvaz isomorfní se svazem C_5 .** **DK:** ♦ Nechť L obsahuje C_5 . Potom (písmenka z obrázku) je $x \vee (a \wedge y) = x \vee b = x < y = c \wedge y = (x \vee a) \wedge y$ trebaze $x \leq y$. Tedy L není modulární.

- **Filtr** v L je definován jako podmnožina $F \subseteq L$ taková, že
 - (f1) $1 \in F$,
 - (f2) $a, b \in F \Rightarrow a \wedge b \in F$,
 - (f3) $b \geq a \wedge a \in F \Rightarrow b \in F$.
- **Vlastní ideál** J resp. filtr F - jestliže to není celý svaz L, tedy $1 \notin J$ resp. $0 \notin F$
- **Prvoideál** resp. **prvofiltr** je vlastní ideál J resp. filtr F takový, že
 - kdykoli $a \wedge b \in J$, máme $a \in J$ nebo $b \in J$
 - resp. kdykoli $a \vee b \in F$, máme $a \in F$ nebo $b \in F$.
- **Maximální ideál** J resp. filtr F – není obsažen v žádném větším vlastním
- Doplněk prvoideálu je prvofiltr a naopak. Ale doplněk ideálu nemusí být filtr a naopak. (podle šesitu)
- Každý vlastní ideál je možno rozšířit na maximální ideál. **DK:** Dostaneme standardním použitím Zornova lemmatu (sjednocení systém vlastních ideálů lineárně uspořádaných inklusí je vlastní ideál jednotka nebyla v žádném sčítanci).
- Každý maximalní ideál je prvoideál (opačně to obecně neplatí, jen u okruhů). **DK:** Bud J max. a $a \in J$. Předpokládejme, že $a \notin J$. Def. $K = \{x \mid x \in J\}$. K je zřejmě ideál a $J \subset K$, takže musí být $1 \in K$ a tedy $b = 1 \in J$.
- **Birkhoffovo lemma:** J je ideál, F filtr v L a $J \cap F = \emptyset$. Pak \exists filtr $\bar{F} \supseteq F$ maximální vzhledem k podmince $\bar{F} \cap J = \emptyset$ a \bar{F} je prvofiltr. **DK:** Mějme soustavu filtrů $\mathcal{F} \supseteq F$ a $\mathcal{F} \cap J = \emptyset$, tž. $\forall F_1, F_2 \in \mathcal{F}$ je buď $F_1 \subseteq F_2$ nebo $F_2 \subseteq F_1$. Pak $\cup \mathcal{F}$ je filtr, stále ještě disjunkt s J. Podle Principu maximality tedy \exists maximální filtr \bar{F} . Dokážeme, že je prvofiltr: ♦ Předp.: $\forall a, b \notin \bar{F}$ a $a \vee b \in \bar{F}$. Def. $G = \{x \mid x \vee b \in \bar{F}\}$. Je-li $x, y \in G$ máme $(x \wedge y) \vee b =_{(distr.)} (x \vee b) \wedge (y \vee b) \in_{(f2)} \bar{F}$ a tedy $x \wedge y \in_{(f2 \text{ pro } G)} G$, je-li $z \geq x$ pak $z \vee b \geq x \vee b \in \bar{F}$ a tedy $z \in G$. Tedy je G filtr a jelikož zřejmě $G \supseteq \bar{F}$ a $G \ni a \notin \bar{F}$, je to filtr ostře větší než \bar{F} a tedy již nemůže být disjunkt s J. Zvolme $c1 \in G \cap J$ (tedy speciálně $c1 \vee b \in \bar{F}$) a definujme $H = \{x \mid x \vee c1 \in \bar{F}\}$. H je filtr, ostře větší než \bar{F} \Leftarrow obsahuje b. Musí tedy již obsahovat nějaký $c2 \in J$. To je ale SPOR, měli bychom $c1 \vee c2 \in J \cap \bar{F}$ (str.53)
- **Birkhoffova věta:** Necht J je ideál a F filtr v L a necht platí $J \cap F = \emptyset$. Potom \exists prvofiltr $\bar{F} \supseteq F$ a prvoideál $\bar{J} \supseteq J$ tž. $\bar{J} \cap \bar{F} = \emptyset$ **DK:** Z lemmatu: $J \cap F = \emptyset \Rightarrow \exists$ prvofiltr max. $\bar{F} \supseteq F$ vzhledem k $\bar{F} \cap J = \emptyset$ duální podoba lemmatu (otočíme svaz): $J \cap F = \emptyset \Rightarrow \exists$ prvoideál max. $\bar{J} \supseteq J$ vzhledem k $\bar{J} \cap F = \emptyset$ a tedy $\bar{J} \cap \bar{F} = \emptyset$

F
\bar{F}
\bar{J}
J

Pseudokomplementy a komplementy: Bud' L svaz s nulou, $a \in L$. Největší element x takový, že $x \wedge a = 0$, pokud existuje (např. v D3 není), nazýváme pseudokomplementem prvku a a označujeme a^* . Def: $x \leq a^* \Leftrightarrow x \wedge a = 0$
Pseudok.svaz obsahuje 0 a 1 a \forall prvek má pseudokomplement. Zobrazení $f(a)=a^*$ pseudok.svazu do sebe je antitonní. Prvek b nazveme komplementem prvku a ve svazu L, platí-li $a \wedge b = 0$ a $a \vee b = 1$. Komplement nemusí existovat. A ani nemusí být jednoznačně určen (např. ve svazu D3). Platí:

1. $a \leq a^{**}$ **DK:** z def: $a \wedge a^* = 0 \Rightarrow a \leq (a^*)^*$
 2. $a^* = a^{***}$ **DK:** z 1 $a^* \leq (a^*)^{**}$, z 1 antitonie $a^* \geq (a^*)^{**}$
 3. $a \wedge b = 0 \Leftrightarrow a^{**} \wedge b = 0$ **DK:** z 2: $a \wedge b = 0 \Leftrightarrow b \leq a^* \Leftrightarrow b \leq (a^{**})^* \Leftrightarrow a^{**} \wedge b = 0$.
 4. $(a \vee a^*)^* = 0$ **DK:** $x \wedge (a \vee a^*) = 0 \Leftrightarrow x \wedge a = 0$ a $x \wedge a^* = 0$, t.j. $x \leq a^*$ a $x \leq a^{**}$, tedy $x \leq a^* \wedge a^{**} = 0$.
- V pseudok.svazu platí: $(a \wedge b)^{**} = a^{**} \wedge b^{**}$ **DK:** Platí $(a \wedge b)^{**} \leq a^{**} \wedge b^{**}$ (2x použijeme antitonní zobrazení na $(a \wedge b) \leq b$ a na $(a \wedge b) \leq a$). Na druhé straně máme podle 1, $a \wedge b \leq (a \wedge b)^{**}$, tedy $a \wedge b \wedge (a \wedge b)^{**} = 0$ a podle 3 $a^{**} \wedge b \wedge (a \wedge b)^{**} = 0$ a znovu podle 3 $a^{**} \wedge b^{**} \wedge (a \wedge b)^{**} = 0$, a konečně $a^{**} \wedge b^{**} \leq (a \wedge b)^{**}$.
 - V pseudok.svazu platí: $(a \vee a^*)^{**} = 1$ **DK:** plyne z 4
 - Pseudokomplementy nemusí být komplementy, v distr.svazu je \forall komplement pseudokomplement **DK:** Je-li b komplement a a $x \wedge a = 0$ máme $x = x \wedge (a \vee b) = (x \wedge a) \vee (x \wedge b) = x \wedge b$ a tedy $x \leq b$
 - + **Booleanizace**

Heytingova operace (relativní pseudokomplement): ve svazu je binární operace $a \rightarrow b$ splňující $a \wedge b \leq c \Leftrightarrow a \leq b \rightarrow c$.

Heytingova algebra: Svazu s nulou a jednotkou a Heytingovou operací (to, že má jednotku je ale automatické: jelikož $x \wedge a \leq a$ je vždy $x \leq a \rightarrow a$) říkáme Heytingova algebra.

- Strukturu svazu můžeme rozšířit na Heytingovskou nejvýše jedním způsobem. **DK:** z def. HA: $(c1 \leq c2) \Rightarrow (b \rightarrow c1 \leq b \rightarrow c2)$ a $(c1 \rightarrow b \leq c2 \rightarrow b) \forall$ pevne b dává formule adjunkci $x \wedge b \leq y \equiv x \leq b \rightarrow y$ mezi zobrazeními $(x \mapsto x \wedge b)$ a $(x \mapsto b \rightarrow y)$ svazu L do sebe. Jelikož první z těchto zobrazení je dáno svazovou strukturou, je jím určeno i druhé, a tím máme určeno i operaci \rightarrow .
- Pripouští-li svaz Heytingovu operaci, platí v něm: $(\sup M) \wedge x = \sup \{m \wedge x \mid m \in M\}$ kdykoli $\sup M$ existuje. HA je vždy distributivní.

- „Význam Galoisovy konexe v HA“: Úplný svaz L připouští Heytingovu operaci právě když v něm platí zesílená rovnice distributivity: $(\bigvee_{j \in J} a_j) \wedge b = \bigvee_{j \in J} (a_j \wedge b) \quad \forall \text{ system } \{a_j \mid j \in J\} \subseteq L \text{ a každé } b \in L$.
- HA je vždy pseudokomplementární (máme totiž $a^* = (a \rightarrow 0)$)

Booleanizace: Buď L Heytingova algebra. Položme $\mathbf{BL} = \{a \in L \mid a = a^{**}\}$ a definujme zobrazení $\mathbf{b}: L \rightarrow \mathbf{BL}$ předpisem $\mathbf{b}(a) = a^{**}$ a nazvěme ho Booleanizace Heyt.algebry L .

- \mathbf{BL} je Booleova algebra. Konečná infima v \mathbf{BL} se shodují s konečnými infimy v L , a pro suprema platí formule: $\sup_{\mathbf{BL}} M = (\sup_L M)^{**}$ kdykoli má pravá strana smysl. Je-li tedy L úplný svaz, je i svaz \mathbf{BL} úplný. Zobrazení \mathbf{b} zachovává konečnou infima a všechna existující suprema. Navíc o něm platí implikace $\mathbf{b}(a)=0 \Rightarrow a=0$.

Booleova algebra je distributivní svaz takový, že každý prvek v něm má komplement. Komplement prvku a se označuje a^c .

- Každá Booleova algebra L je Heytingova algebra. Formule $b \rightarrow c = b^c \vee c$ totiž dává Heytingovu operaci v L .

Ultrafiltr: prvofiltr v Booleových algebrách (jsou vždy maximální).

- Buď F vlastní filtr v Booleově algebre L . Potom: (1) F je maximální filtr \Leftrightarrow (2) F je prvofiltr \Leftrightarrow (3) $\forall a \in L$ je buď $a \in F$ nebo $a^c \in F$.

IV: Univerzální algebry

Homomorfismy algeber: Zobrazení $f: X \rightarrow Y$ nazýváme homomorfismem vzhledem k operacím $\alpha: X^M \rightarrow X$, $\beta: Y^M \rightarrow Y$, platí-li pro každé $\zeta: M \rightarrow X$ $f(\alpha(\zeta)) = \beta(f \cdot \zeta)$, což možná není úplně průzračná formule. Podívejme se ale co říká ve finitárním případě: $f(\alpha(x_1, \dots, x_n)) = \beta(f(x_1), \dots, f(x_n))$, což je jistě jasnější.

System všech algeber typu Δ a všech jejich homomorfismů budeme označovat $\mathbf{Alg}(\Delta)$

- Budte $A = (X, \alpha)$, $B = (Y, \beta)$ (kde $\alpha = (\alpha_i)_{i \in I}$) algebry stejného typu $\Delta = (\Delta_t)_{t \in T}$. Zobrazení $f: X \rightarrow Y$ je homomorfismus $A \rightarrow B$ je-li $\forall i \in I$ homomorfismem vzhledem k α_i, β_i .
- Budte α, β, γ po řadě M -ární operace na množinách X, Y, Z . Bud' $f: X \rightarrow Y$ prosté zobrazení, $g: Z \rightarrow Y$ libovolné zobrazení a $h: Z \rightarrow X$ zobrazení takové, že $f \cdot h = g$. Jsou-li f a g homomorfismy, je i h homomorfismus.
- Budte α, β, γ po řadě M -ární operace na množinách X, Y, Z . Bud' $f: X \rightarrow Y$ zobrazení na, $g: X \rightarrow Z$ libovolné zobrazení a $h: Y \rightarrow Z$ zobrazení takové, že $h \cdot f = g$. Jsou-li f a g homomorfismy, je i h homomorfismus.
- Každý homomorfismus který je prostý a na je isomorfismus.

Podalgebra: Buď $A = (X, \alpha)$, $\alpha = (\alpha_t)_{t \in T}$, algebra typu $\Delta = (\Delta_t)_{t \in T}$. Buď Y podmnožina množiny X a $j: Y \subseteq X$ zobrazení vložení. Je-li Y uzavřená na všechny operace α_t , t.j., platí-li $\forall t \in T$ a $\xi: \Delta_t \rightarrow Y$ že $\alpha_t(j \xi)$ je v Y , opatříme ji operacemi $(\alpha_t|_Y)(\xi) = \alpha_t(j \xi)$ a o takto získané algebře mluvíme jako o podalgebře algebry A .

1. Je-li $B = (Y, \alpha|_Y)$ podalgebra algebry $A = (X, \alpha)$ je zobrazení vložení $j: B \rightarrow A$ homomorfismus.
 2. Je-li $f: B \rightarrow A$ libovolný homomorfismus je $f[B]$ podalgebra algebry A .
 3. Je-li $f: B \rightarrow A$ prostý homomorfismus je jeho restrikce $f: B \rightarrow f[B]$ isomorfismus.
- Průnik libovolného systému podalgeber je podalgebra.
 - Podle předchozího existuje $\forall M \subseteq X$ algebry $A = (X, \alpha)$ nejmenší podalgebra algebry A která množinu M obsahuje, totiž průnik všech podalgeber Y takových, že $M \subseteq Y$. Budeme o ní mluvit jako o **podalgebře generované množinou** M a označovat $\mathbf{Gen}(M)$. Říkáme, že M je soustava generátorů algebry A je-li $\mathbf{Gen}(M) = A$.

Podalgebra (z Algebry I): Je-li $A(\alpha_i \mid i \in I)$ algebra, potom $B \subseteq A$ nazvěme podalgebrou (algebry $A(\alpha_i \mid i \in I)$), pokud B je uzavřená na operace $\alpha_i \quad \forall i \in I$.

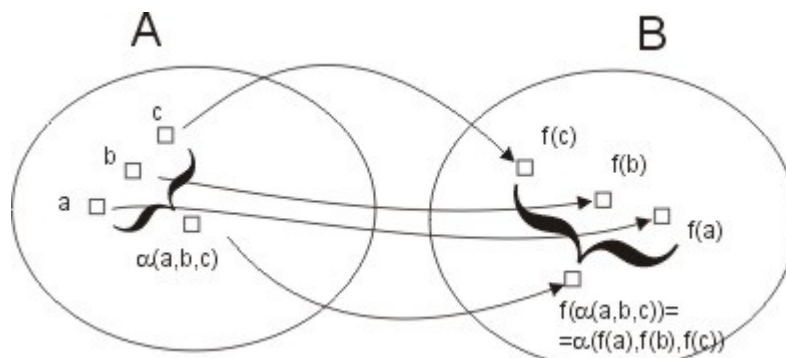
Součiny (product) algeber (str. 74): Budte $A_i = (X_i, \alpha^i)$, $i \in J$ algebry téhož typu $\Delta = (\Delta_t)_{t \in T}$. Vezměme $X = \prod_{i \in J} X_i$ a projekce $p_j = ((x_i)_{i \in J} \mapsto x_j): X \rightarrow X_j$. Na X definujme operace α_t , $t \in T$ předpisy $\alpha_t(\xi) = (\alpha_t^i(p_i \xi))_{i \in J}$ (kde $\xi: \Delta_t \rightarrow X$). Pak algebra $A = (\prod_{i \in J} X_i, (\alpha_t)_{t \in T})$ je součinem nebo produktem soustavy algeber A_i , $i \in J$ a označujeme $\prod_{i \in J} A_i$.

Kongruence: Buď $A = (X, \alpha = (\alpha_t)_{t \in T})$ algebra typu $\Delta = (\Delta_t)_{t \in T}$. Relace ekvivalence E na množině X se nazývá kongruencí na A jestliže

$(\forall t \in T, \text{ jsou-li } \xi, \eta: \Delta_t \rightarrow X \text{ takové, že } \forall d \in \Delta_t \text{ je } \xi(d) E \eta(d), \text{ platí též } \alpha_t(\xi) E \alpha_t(\eta)).$

Možná trochu průhledněji pro finitární operace: platí-li $x_j E y_j$ pro všechna j , je $\alpha_t(x_1, \dots, x_n) E \alpha_t(y_1, \dots, y_n)$.

- **Faktoralgebra** (faktorová algebra nebo kvocient): E kongruence na algebře $A = (X, \alpha)$. Označme

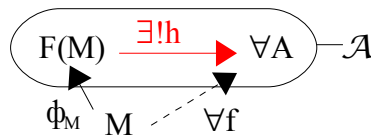

$q = (x \mapsto xE): X \rightarrow X/E$ a na množině X/E definujeme operace $\bar{\alpha}_i(\xi) = q(\bar{\alpha}_i(\eta))$ kde $q\eta = \xi$ ($\eta: \Delta_i \rightarrow X$ a $\xi: \Delta_i \rightarrow X/E$), získanou algebru označíme $A/E = (X/E, (\bar{\alpha}_i)_{i \in T})$

• Tvrzení

- 1. q je homomorfismus A na A/E .
- 2. Kongruence na algebre A jsou právě relace tvaru $E_h = \{(x, y) \mid h(x) = h(y)\}$, kde $h: A \rightarrow B$ je homomorfismus do libovolné algebry B .
- 3. h homomorfismus A na $B \Rightarrow \exists$ isomorfismus $f: B \rightarrow A/E_h$ takový, že $fh = q$.
- Budte $E_i, i \in J$ kongruence na algebre A . Ozn. $E = \bigcap_{i \in J} E_i$. Pak je A/E isomorfní s podalg. součinem $\prod_{i \in J} A/E_i$.
- Bud $h: (X, \alpha) \rightarrow (Y, \beta)$ homomorfismus na, bud $j: C \subseteq B$ vložení podalgebry. Potom $A' = h^{-1}[C]$ je podalgebra algebry A a restrikce $h': A' \rightarrow C$ homomorfismu h je homomorfismus na. Následkem toho je podalgebra faktorové algebry vždy isomorfní s faktorovou algebrou podalgebry.

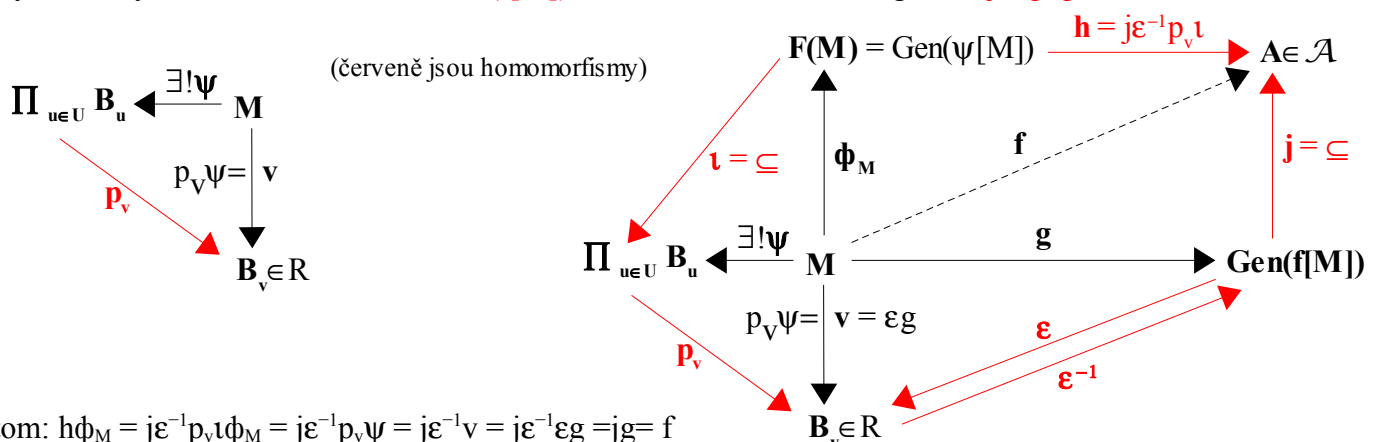
Volná algebra nad množinou M vzhledem k třídě algeber \mathcal{A} je algebra $F(M) \in \mathcal{A}$ spolu se zobrazením $\phi_M: M \rightarrow F(M)$ tž. \forall algebru $A \in \mathcal{A}$ a \forall zobrazení $f: M \rightarrow A \exists!$ **homomorfismus** $h: F(M) \rightarrow A$ tž. $h \cdot \phi_M = f$.

- Bud' $\Delta = (n_i)_{i \in T}$ finitární typ a bud' $\mathcal{A} \subseteq \text{Alg}(\Delta)$ netriviální třída algeber uzavřená na tvoření součinů, podalgebry a isomorfismy. Pak \forall množinu $M \exists$ volná algebra nad M vzhledem k \mathcal{A} .

DK: Zvolme systém $R \subseteq \mathcal{A}$ takový, že v něm \exists isomorfní algebra $\forall A \in \mathcal{A}$ generovanou $\leq |M|$ prvky.

Označme $U = \{u \mid u: M \rightarrow B_u \in R \text{ lib. zobrazení}\}$ a součin $p_v: \prod_{u \in U} B_u \rightarrow B_v$, potom $\exists!$ prosté zobrazení $\psi: M \rightarrow \prod_{u \in U} B_u$ dané podmínkou $p_v \psi = v \forall v: M \rightarrow B_v$. Konečně definujeme $\phi_M: M \rightarrow F(M) = \text{Gen}(\psi[M])$ předpisem $\phi_M(x) = \psi(x)$. Označíme-li ι **homomorfismus vložení** $F(M) = \text{Gen}(\psi[M])$ do $\prod_{u \in U} B_u$, máme $\iota \phi_M = \psi$. Bud' lib. $A \in \mathcal{A}$ a $f: M \rightarrow A$ lib. zobrazení. Rozložme f na zobrazení $M \xrightarrow{g} \text{Gen}(f[M]) \xrightarrow{j} A$. Podle volby množiny $R \exists$ **isomorfismus** $\varepsilon: \text{Gen}(f[M]) \rightarrow B_v \in R$. Položme $v = \varepsilon g$ a $h = j \varepsilon^{-1} p_v \phi_M$.

Potom: $h\phi_M = j\varepsilon^{-1}p_v\iota\phi_M = j\varepsilon^{-1}p_v\psi = j\varepsilon^{-1}v = j\varepsilon^{-1}\varepsilon g = jg = f$

$\exists! h$ podle (3.5) M je soustava generátorů algebry A a schodují-li se homom. $f, g: A \rightarrow B$ na M , platí $f = g$

Variety algeber: Třídy algeber tvaru $\mathcal{M}_M(E)$ nazýváme varietami algeber nebo primitivními třídami algeber (typu Δ). Bud' M množina a E libovolná podmnožina produktu $F(M) \times F(M)$.

Definujeme $\mathcal{M}_M(E) = \{A \mid \forall \text{ homom. } h: F(M) \rightarrow A, \forall (u, v) \in E, h(u) = h(v)\}$.

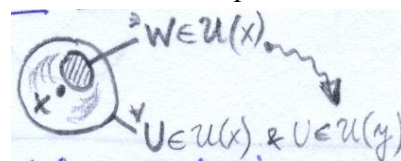
operator $E_M(\mathcal{A}) = \{(u, v) \in F(M) \times F(M) \mid \forall \text{ homom. } h: F(M) \rightarrow A \in \mathcal{A}, h(u) = h(v)\}$.

- Birkhoffova věta o varietách** Třída algeber $\mathcal{A} \subseteq \text{Alg}(\Delta)$ je varieta právě když je uzavřena na isomorfismy,

V: Topologie

Topologie:

- Topologický prostor** je množina na které je definována topologie jedním z těchto způsobů:
- Řekneme, že na množině X je definována **topologie pomocí okolí** je-li $\forall x \in X$ určena neprázdná množina $U(x) \subseteq \exp X$ (potenční množina) taková, že
 - (ok1) $\forall U \in U(x), x \in U$,
 - (ok2) $U, V \in U(x) \Rightarrow U \cap V \in U(x)$,
 - (ok3) $U \in U(x) \& U \subseteq V \Rightarrow V \in U(x)$,
 - (ok4) $\forall U \in U(x) \exists W \in U(x), W \subseteq U$, takové, že $\forall y \in W$ je $U \in U(y)$.
- Řekneme, že na množině X je definována **topologie pomocí otevřených množin** je-li dána množina $\tau \subseteq \exp X$ taková, že
 - (ot1) $\emptyset, X \in \tau$,
 - (ot2) $U, V \in \tau \Rightarrow U \cap V \in \tau$,
 - (ot3) $U_i \in \tau, i \in J \Rightarrow \bigcup_{i \in J} U_i \in \tau$.
 Prvkům $U \in \tau$ říkáme otevřené množiny.
- Base** topologie τ (zadané jako soustava otevřených množin) je libovolná $\beta \subseteq \tau$ taková, že $\forall U \in \tau, U = \bigcup \{B \in \beta \mid B \subseteq U\}$.
- Subbase** topologie τ je libovolná $S \subseteq \tau$ taková, že množina všech konečných průniků prvků S je báseň τ .

Uzavřené množiny: Mějme topologii na X danu jako soustavu otevřených množin. Řekneme, že podmnožina $A \subseteq X$ je uzavřená, je-li $X \setminus A$ otevřená. Z DeMorganových pravidel okamžitě dostáváme, že sjednocení konečného počtu a průnik libovolného systému uzavřených množin je uzavřená množina.

Uzavěr ($\equiv \overline{M}$): Je-li $M \subseteq (X, \tau)$ definujeme uzavěr množiny M jako $\overline{M} = \bigcap \{A \mid A \text{ uzavřená}, M \subseteq A\}$.

Spojítost (5 ekvivalentních definic):

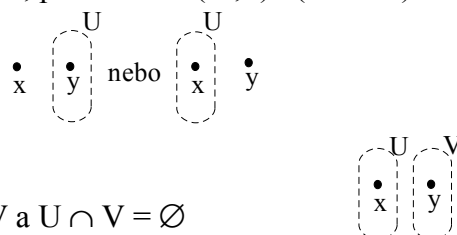
- Spojité zobrazení:** Zobrazení $f: X \rightarrow Y$ je spojitě zobrazení $(X, \tau) \rightarrow (Y, \theta)$ jestliže ke $\forall x \in X$ a \forall okolí V bodu $f(x)$ v topologii θ \exists okolí U bodu x v topologii τ tž. $f[U] \subseteq V$.
- Buď f zobrazení $X = (X, \tau)$ do $Y = (Y, \theta)$. Potom následující tvrzení jsou ekvivalentní.
 - (1) f je spojitě.
 - (2) $\forall U$ otevřenou v Y je $f^{-1}[U]$ otevřená v X .
 - (3) $\forall A$ uzavřenou v Y je $f^{-1}[A]$ uzavřená v X .
 - (4) $\forall M \subseteq X$ je $f[\overline{M}] \subseteq \overline{f[M]}$
 - (5) $\forall M \subseteq Y$ je $f^{-1}[\overline{M}] \subseteq \overline{f^{-1}[M]}$

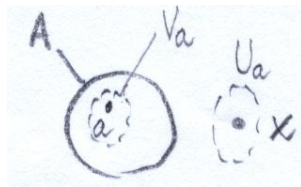
DK: (1) \Rightarrow (2): Je-li $x \in f^{-1}[U]$ je $f(x) \in U$ a U je jeho okolí, takže pro nějaké okolí V bodu x je $f[V] \subseteq U$ a máme $x \in V \subseteq f^{-1}[f[V]] \subseteq f^{-1}[U]$ a $f^{-1}[U]$ je okolí x . (2) \Leftrightarrow (3): protože vzorová funkce ($M \mapsto f^{-1}[M]$) zachovává doplňky. (3) \Rightarrow (4): $M \subseteq f^{-1}[f[M]] \subseteq f^{-1}[\overline{f[M]}]$ a jelikož poslední množina je uzavřená, $\overline{M} \subseteq f^{-1}[\overline{f[M]}]$ a konečně $f[\overline{M}] \subseteq \overline{f[M]}$. (4) \Rightarrow (5) Plyne okamžitě z toho, že $f[\overline{f^{-1}[M]}] \subseteq \overline{ff^{-1}[M]} \subseteq \overline{M}$. (5) \Rightarrow (1) Je-li $f(x) \notin \overline{f[V]}$ je $x \notin f^{-1}[\overline{f[V]}]$ a tedy $x \notin f^{-1}[\overline{f[V]}] = X \setminus f^{-1}[V]$. Položme $U = f^{-1}[V]$.

Součiny topologických prostorů: Mějme dán systém $(X_i, \tau_i), i \in J$, topologických prostorů. Na kartézském součinu $\prod_{i \in J} X_i$ definujme topologii τ subbasí $\{p_j^{-1}[U] \mid j \in J, U \in \tau_j\}$, kde $p_j: \prod_{i \in J} X_i \rightarrow X_j$ jsou projekce $(x_i)_{i \in J} \mapsto x_j$. O kartézském součinu $\prod_{i \in J} X_i$ opatřeném touto topologií mluvíme jako o součinu nebo produktu systému (X_i, τ_i) , a chceme-li zdůraznit, že se jedná o tento prostor a ne jen o jeho nosnou množinu, píšeme $\prod_{i \in J} (X_i, \tau_i)$. (str. 102)

Oddělovací (separační) axiomy Řekneme, že (X, τ) splňuje axiom (T_i) když:

- (T0)** $\forall x \neq y \in X \exists U \in \tau$ tak, že $x \notin U \ni y$ nebo $y \notin U \ni x$
- (T1)** $\forall x \neq y \in X \exists U \in \tau$ tak, že $x \notin U \ni y$
- (T2) Hausdorffův prostor:** $\forall x \neq y \in X \exists U, V \in \tau$ tak, že $x \in U, y \in V$ a $U \cap V = \emptyset$
- V Hausdorffově prostoru X je každá kompaktní podmnožina uzavřená** **DK:** $A \subseteq X$ kompaktní, pro $x \notin A$ a $a \in A$ zvolme U_a, V_a otevřené disjunktní tž. $x \in U_a$ a $a \in V_a$. Potom $\{V_a \mid a \in A\}$ je pokrytí množiny A a můžeme z něho vybrat konečné V_{a_1}, \dots, V_{a_n} . Položme $U = \bigcap_{i=1..n} U_{a_i}$. U je okolí bodu x a neprotíná A (pže $U_i \cap V_i = \emptyset \forall i$), takže $x \notin \overline{A}$. Tedy $\overline{A} \subseteq A$.

- Každý Hausdorffův kompaktní prostor je normální **DK**: ♦ je regulární: $x \notin A$, A uzavřená a tedy kompaktní (každá uz. podmnožina kompaktního prostoru je kompaktní). Pro $a \in A$ zvolme U_a, V_a otevřené disjunktní tž. $x \in U_a$ a $a \in V_a$. Potom $\{V_a | a \in A\}$ je pokrytí kompaktní množiny A a můžeme z něho vybrat konečné V_{a_1}, \dots, V_{a_n} tak, že $A \subseteq V = \cup_{i=1..n} V_{a_i}$. Položme $U = \cap_{i=1..n} U_{a_i}$ a máme $x \in U$ a $U \cap V = \emptyset$. ♦ je normální: postup zopakujeme: Pro $b \in B$ zvolíme disjunktní $V_b \ni b$ a $U_b \supseteq A$, vybereme V_{b_1}, \dots, V_{b_n} pokrytí B , a položíme $U = \cap_{i=1..n} U_{b_i}$ a $V = \cup_{i=1..n} V_{b_i}$.
- (T3) Regularita: $\forall x \in X$ a $\forall A$ uzavřenou, $x \notin A \exists U, V \in \tau$ tak, že $x \in U$, $A \subseteq V$ a $U \cap V = \emptyset$
- (T3,5) Úplná regularita: $\forall x \in X$ a $\forall A$ uzavřenou, $x \notin A \exists$ spoj. $\phi: X \rightarrow I$ že $\phi(x)=0$ a $\phi[A] \subseteq \{1\}$ ($I=(0, 1)$)
- (T4) Normalita: $\forall A, B$ disjunktní uzavřené \exists disj. otevř. $U, V \in \tau$ tž. $A \subseteq U$ a $B \subseteq V$
- $T_0 \Leftarrow T_1 \Leftarrow T_2 \Leftarrow T_3 \& T_1 \Leftarrow T_{3,5} \& T_1 \Leftarrow T_4 \& T_1$

Ireducibilní prostor $W \in \tau$ jestliže $W \neq X$ a $W = U \cap V$ $U, V \in \tau \Rightarrow W = U$ nebo $W = V$.

Strízlivý prostor - jestliže \forall ireducibilní $W \exists!$ bod x tž. $X = X \setminus \{x\}$.

Kompaktnost: Prostor X je kompaktní, dá-li se z každého jeho pokrytí vybrat konečné podpokrytí. Mluvíme o kompaktní podmnožině Y (obecného) prostoru (X, τ) je-li podprostor $(Y, \tau|_Y)$ kompaktní (všimněte si, že to znamená přesně to, že z každého pokrytí U podmnožiny Y lze vybrat konečné).

- **Pokrytí** topologického prostoru (X, τ) je podmnožina $U \subseteq \tau$ tž. $\cup U = X$. Je-li U pokrytí X a $V \subseteq U$ podsystem tž. stále ještě $\cup V = X$, mluvíme o **podpokrytí**, nebo o pokrytí vybraném z U .
- **Definice '|'**: Bud' (X, τ) topologický prostor a $Y \subseteq X$. Snadno ověříme, že $\tau|_Y = \{U \cap Y | U \in \tau\}$ tvoří topologii na Y .
- Každá uzavřená podmnožina kompaktního prostoru je kompaktní.
- Obraz kompaktní podmnožiny při spojitěm zobrazení je kompaktní podmnožina.
- **Alexanderovo lemma** Necht' pro nějakou subbasi S prostoru $X = (X, \tau)$ platí, že z každého pokrytí $U \subseteq S$ lze vybrat konečné podpokrytí. Potom X je kompaktní. **DK**: (sporem) ♦ **def**: pokrytí je velké, nelze-li z něj vybrat konečné podpokrytí ♦ **fakt**: \exists velké pokrytí $\Rightarrow \exists$ maximální velké pokrytí tj. takové velké pokrytí \mathcal{A} , že kdykoli $U \notin \mathcal{A}$, dá se již z $\mathcal{A} \cup \{U\}$ kon. podpokrytí vybrat ♦ $\mathcal{B} = \tau \setminus \mathcal{A}$ pak $U \in \mathcal{B} \Leftrightarrow$ pro nějaké $U_1, \dots, U_n \in \mathcal{A}$ je $U \cup U_1 \cup \dots \cup U_n = X$ (\Rightarrow z maximality, \Leftarrow z toho že A je stále ještě velké) Následkem toho: $V \supseteq U \in \mathcal{B} \Rightarrow V \in \mathcal{B}$ (*) $U, V \in \mathcal{B} \Rightarrow U \cap V \in \mathcal{B}$ (**) ♦ vezmeme $x \in X$ libovolný, \mathcal{A} je pokrytí $\Rightarrow \exists U \in \mathcal{A}$ tž. $x \in U$ ♦ S je subbase $\Rightarrow \exists S_1, \dots, S_n \in S$ že $x \in S_1 \cap \dots \cap S_n \subseteq U$ ♦ $\forall S_i \notin \mathcal{B}$ (pže pak by podle (**)) $\cap S_i$ byla v \mathcal{B} a podle (*) také $U \in \mathcal{B}$, která se ale vybírala z \mathcal{A}) tedy $\exists S_i \in \mathcal{A}$, což je SPOR, pže vzhledem k tomu, že bod x byl libovolný znamená, že již $\mathcal{A} \cap S$ je pokrytí a z něj by se muselo dát vybrat konečné.
- **Tichonovova věta o součinu** Součin libovolného systému kompaktních prostorů je kompaktní.

Souvislost: Neprázdný prostor je souvislý, neobsahuje-li kromě triviálních žádné jiné obojetné množiny; jinak říkáme, že je nespojitý.

- Řekneme, že podmnožina A topologického prostoru X je obojetná, je-li zároveň otevřená i uzavřená. V každém prostoru X máme triviální obojetné množiny X a \emptyset .

VI: Metrické prostory

Heine-Borelova věta: Bud' X topologický prostor. Potom: (1) X je kompaktní \Leftrightarrow (2) Každá nekonečná množina v X má bod kondensace (def: Vokolí U bodu má množina $M \setminus U$ stejnou mohutnost jako M).

Je-li X metrický, jsou tato tvrzení dale ekvivalentní s tvrzeními: (3) Každá nekonečná množina v X má hromadný bod. (4) Z každé posloupnosti v X lze vybrat posloupnost konvergentní.